

Dosarul nr.2ra-63/23
2-19165409-01-2ra-16012023

Prima instanță - Judecătoria Criuleni, sediul Central (jud.: V. Suciuc)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru)

DECIZIE

19 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,
în componența:

Președintele ședinței, judecătorul – Stela Procopciuc,
judecători – Oxana Parfeni, Diana Stănilă, Ghenadie Eremciuc, Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de către Banca Comercială ”Moldindconbank”
Societatea pe Acțiuni,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Banca
Comercială „Moldindconbank” SA împotriva lui Mihail Cebotari și Svetlana Iațco
cu privire la încasarea datoriei și cererea reconvențională depusă de Svetlana Iațco
împotriva lui Mihail Cebotari și Băncii Comerciale „Moldindconbank” SA cu
privire la declararea nulității contractului de fidejusiune,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022, prin care
s-a admis apelul declarat de Svetlana Iațco s-a casat parțial hotărârea Judecătoriei
Criuleni, sediul Central din 30 iunie 2021 și adoptat o hotărâre nouă în partea casată

c o n s t a ț ă :

La 17 octombrie 2019, BC „Moldindconbank” SA a depus cerere de chemare
în judecată împotriva lui Cebotari Mihail și Iațco Svetlana privind încasarea
datoriei.

În motivarea acțiunii a invocat, că la 19 aprilie 2018, BC „Moldindconbank”
SA prin intermediul Sucursalei din or. Leova în calitate de creditor și Cebotari
Mihail, în calitate de debitor a fost încheiat contractul de credit nr. 124/18.

În temeiul contractului respectiv, banca și-a asumat angajamentul să acorde
debitorului un credit în sumă totală de 28 000 lei pe termen de 60 luni cu scadența
finală la 19 aprilie 2023, iar debitorul Cebotari Mihail, la rândul său, și-a asumat
obligația să restituie creditul și să achite dobânda împreună cu celelalte plăți
aferente în condițiile prevăzute în contractul de credit sus-indicat.

În vederea garantării/asigurării executării în termen a obligațiilor debitorului
Cebotari Mihail, în temeiul contractului de fidejusiune nr.124/18-F din 19 aprilie
2018, Iațco Svetlana în calitate de fidejutor s-a obligat să răspundă cu averea
proprie și să execute în mod solidar și integral obligațiile debitorului Cebotari
Mihail ce decurg din contractul de credit nr. 124/18 din 19 aprilie 2018, în cazul în

care ultimul nu-și execută obligațiile pecuniare asumate în conformitate cu contractul de credit sus indicat.

Reclamantul a indicat că, și-a executat integral angajamentele asumate, însă pârâții contrar prevederilor contractuale și legale în materie, nu și-au onorat obligațiunile asumate privind achitarea creditului, dobânzilor și a plăților aferente rezultate din contractul de credit nr.124/18 din 19 aprilie 2018.

În acest context, în conformitate cu calculul datoriei nr.00/10/2/2- 10/776 din 04 octombrie 2019, datoria totală acumulată de către Cebotari Mihail conform contractului de credit nr.124/18 din 19 aprilie 2018, constituie suma de 23 506,71 lei, formată din credit în sumă de 22 350,14 lei, dobânda neachitată în mărime de 314,81 lei; comision în cuantum de 659,26 lei; penalitate de întârziere pentru neplata la scadență a dobânzii, calculată până la 28 februarie 2019, inclusiv în mărime de 0,41 lei, dobânda de întârziere pentru neplata la scadență a creditului în mărime de 182,09 lei.

Reclamantul a solicitat încasarea în mod solidar de la Cebotari Mihail și Iațco Svetlana în beneficiul BC „Moldindconbank” S.A. a datoriei conform contractului de credit nr.124/18 din 19 aprilie 2018 în sumă totală de 23 506,71 lei și taxa de stat în mărime de 705,20 lei.

La 10 ianuarie 2020, Iațco Svetlana a depus cerere reconvențională către Cebotari Mihail și BC „Moldindconbank” SA, prin care a solicitat repunerea în termenul de înaintare a acțiunii privind anularea actului juridic - contractului de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr.124/18-F, încheiat între Iațco Svetlana și BC „Moldindconbank” S.A.; declararea nulității contractului de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr. 124/18-F, încheiat între Iațco Svetlana Gheorghe și BC „Moldindconbank” S.A., cu privire la răspunderea față de B.C. „Moldindconbank” S.A. pentru executarea totală a obligației lui Cebotari Mihail Fiodor, privind rambursarea creditului în valoare de 28 000 lei, acordat în temeiul contractului de credit nr.124/18 din 19 aprilie 2018, cu scadență la 19 aprilie 2023, precum și privind achitarea dobânzilor, penalităților și a altor plăți și cheltuieli legate de executarea acestui contract.

În motivare a invocat, că potrivit contractului de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr.124/18-F, încheiat între dânsa și BC „Moldindconbank” SA, ea răspunde pentru executarea totală a obligației lui Cebotari Mihail Fiodor de rambursare a creditului în valoare de 28 000 lei, acordat în temeiul contractului de credit, precum și privind achitarea dobânzilor, penalităților și a altor plăți și cheltuieli legate de executarea acestui contract.

A susținut că contractul de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr.124/18-F l-a semnat în urma violenței fizice și psihice cauzată față de ea din partea lui Cebotari Mihail.

La data semnării contractului, prezentându-se împreună cu Cebotari Mihail la BC „Moldindconbank” SA, filiala or. Leova, a fost impusă de către ultimul să semneze careva acte, iar reprezentantul BC „Moldindconbank” SA, filiala or. Leova nu i-a explicat că semnează un contract de fidejusiune și care sunt consecințele semnării acestui act juridic, care este răspunderea materială față de creditor și nu i-a fost înmănat al doilea exemplar al contractului de fidejusiune și al contractului de credit.

Despre încheierea contractului de fidejusiune și obligația care rezultă conform acestui contract a aflat după depunerea acțiunii de către BC „Moldindconbank” SA împotriva ei și a lui Cebotari Mihail.

Iațco Svetlana a susținut că, în perioada anului 2018 a trăit în concubinaj cu Cebotari Mihail în orașul Leova, la gazdă. Până la încheierea contractului, Cebotari Mihail a primit câteva scrisori, prin care a fost înștiințat, că are datorii față de bancă. Cu câteva zile înainte de semnarea contractului, ea a fost bătută de către Cebotari Mihail și impusă ca să se prezinte la bancă împreună cu el, fără a-i comunica pentru ce, și ordonându-i să nu vorbească nimic, să nu întrebe nimic și să semneze la indicația lui tot ce-i va spune el.

Amenințările și violența au continuat și după semnarea contractului, el zicându-i că o va omorî. Din frică, s-a prezentat la 19 aprilie 2018 la bancă cu Cebotari Mihail și a semnat anumite acte în folosul acestuia, însă sensul lor nu-l cunoștea și nici nu a primit careva explicații, copiile actelor semnate de ea nu i-au fost înmânate.

Pe motiv că a fost bătută anterior zilei de 19 aprilie 2018, a chemat ambulanța, și i-a fost acordată asistență medicală de urgență. Apoi a fost la medic și i-a fost prescris tratament, faptul dat se certifică prin înscrierile din fișa medicală.

A menționat că violența în privința sa nu a încetat. A depus plângere către Inspectoratul de Poliție Leova ca Cebotari Mihail să fie atras la răspundere pentru faptul, că o amenință cu răfuială fizică și o bate, însă i s-a comunicat prin răspunsul din 14 noiembrie 2018, că nu a fost posibil de constatat acțiunile violente ale numitului. Acțiunile violente ale pârâtului au continuat.

Întorcându-se în luna august 2018 la domiciliul său din s. Mașcăuți r-nul Criuleni, pârâtul venea la ea acasă și o bătea.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni din 13 decembrie 2018, Cebotari Mihail a fost atras la răspundere contravențională în baza art.78¹ Cod contravențional, pe faptul violenței în familie, fiind sancționat cu 40 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

La cererea sa, Inspectoratul de poliție Criuleni l-a atras la răspundere contravențională pe Cebotari Mihail în baza art.69 alin.(1) Cod contravențional la 05 iulie 2019, 26 noiembrie 2019, și 23 decembrie 2019.

Pe parcursul acțiunilor violente din partea lui Cebotari Mihail deseori s-a adresat la medic, care îi prescria tratament medical, faptul dat se atestă prin trimitere-extras, eliberat de Spitalul raional Criuleni din 29 octombrie 2018, prin care i-a fost stabilită diagnoza - comotie cerebrală. Pentru stresul emoțional a primit tratament la 12.11.2018 și 29.01.2019.

A afirmat că despre contractul de fidejusiune a aflat în luna noiembrie 2019, iar acțiunile violente exprimate prin amenințare și injurie au continuat până în luna noiembrie anul 2019, astfel solicită repunerea în termenul de prescripție extinctivă de 6 luni cu privire la invocarea anulabilității actului juridic semnat sub violență.

A menționat că pe toată perioada concubinajului - 2018-2019, Cebotari Mihail a bătut-o și a amenințat-o cu răfuială fizică. Violența fizică și psihică din partea pârâtului era reală și iminentă.

În urma acțiunilor acestuia viața și integritatea fizică se află în pericol neîncetat și ea era în stres neconținut, iar acțiunile pârâtului din 05.07.2019, 26.11.2019, și

23.12.2019 demonstrează intenția agresivă și violentă asupra integrității sale.

În temeiul faptului, că a fost constrânsă ilegal de pârâtul Cebotari Mihail fizic și moral, prin violență de a semna contractul de fidejusiune, iar semnarea contractului nu reprezintă voința sa lăuntrică, în temeiul viciului de consimțământ, solicită instanței de judecată repunerea în termenul de depunere a cererii cu privire la anularea actului și declararea nulă a contractului de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr.124/18-F încheiat între dânsa și BC „Moldindconbank” SA pe motiv, că l-a semnat în urma violenței fizice și psihice cauzată față de ea din partea lui Cebotari Mihail.

La 18 noiembrie 2020, Iațco Svetlana, reprezentată de avocatul Crîșmari Natalia a depus cerere reconvențională modificată, prin care a solicitat dispunerea efectuării expertizei psihiatrice în privința reclamantei Iațco Svetlana.

Drept motiv a invocat lipsa de discernământ în momentul semnării contractului de fidejusiune.

De drept, și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. art. 218, 224, 229 din Codul civil, în vigoare la moment.

Prin încheierea protocolară din 15 februarie 2021 a Judecătorie Criuleni s-a respins demersul privind efectuarea expertizei psihiatrice în privința reclamantei Iațco Svetlana.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 30 iunie 2021, a fost admisă acțiunea depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” SA împotriva lui Mihail Cebotari și Svetlana Iațco cu privire la încasarea datoriei.

S-a încasat în mod solidar de la Cebotari Mihail și Iațco Svetlana în beneficiul BC „Moldindconbank” S.A., datoria contractuală în sumă de 23 506,71 lei, și cheltuielile judiciare legate de plata taxei de stat în sumă de 705,20 lei, în total suma de 24 211,91 lei.

A fost respinsă acțiunea reconvențională depusă de Iațco Svetlana către Cebotari Mihail și BC „Moldindconbank” SA privind repunerea în termenul de înaintare a acțiunii și declararea nulității contractului de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr. 124/18-F, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 13 iulie 2021, Svetlana Iațco, reprezentantă de avocatul Natalia Crîșmari, a declarat apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea parțială a hotărârii Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 30 iunie 2021, în partea admiterii cererii de chemare în judecată depusă de BC „Moldindconbank” SA și în partea respingerii acțiunii reconvenționale depuse de Iațco Svetlana și emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” SA împotriva Svetlanei Iațco cu privire la încasarea datoriei în mărime de 23 506,71 lei, și încasarea cheltuielilor judiciare în mărime de 705,20 lei să fie admisă cererea reconvențională depusă de Svetlana Iațco împotriva lui Mihail Cebotari și Băncii Comerciale „Moldindconbank” SA cu privire la declararea nulității contractului de fidejusiune, să fie declarat nul contractul de fidejusiune nr. 124/18-F din 19 aprilie 2018, încheiat între Iațco Svetlana și BC „Moldindconbank” SA, Cebotari Mihail.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022, s-a admis apelul declarat de Svetlana Iațco, reprezentantă de avocatul Natalia Crîșmari.

S-a casat parțial hotărârea Judecătoria Criuleni, sediul Central din 30 iunie 2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” SA împotriva lui Mihail Cebotari și Svetlana Iațco cu privire la încasarea datoriei și cererea reconvențională depusă de Svetlana Iațco împotriva lui Mihail Cebotari și Băncii Comerciale „Moldindconbank” SA cu privire la declararea nulității contractului de fidejusiune, în partea admiterii cererii de chemare în judecată depusă de BC „Moldindconbank” SA împotriva Svetlanei Iațco privind încasarea sumei de 23 506,71 lei cu titlu de datorie și cheltuielilor judiciare, și în partea respingerii acțiunii reconvenționale depuse de Iațco Svetlana împotriva lui Mihail Cebotari și BC „Moldindconbank” SA cu privire la declararea nulității contractului de fidejusiune, și se emite în această parte s-a emis o nouă hotărâre după cum urmează:

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” SA împotriva Svetlanei Iațco cu privire la încasarea datoriei în mărime de 23 506,71 (douăzeci și trei mii cinci sute șase lei, 71 bani) și încasarea cheltuielilor judiciare în mărime de 705,20 (șapte sute cinci lei, 20 bani).

S-a admis cererea reconvențională depusă de Svetlana Iațco împotriva lui Mihail Cebotari și Băncii Comerciale „Moldindconbank” SA cu privire la declararea nulității contractului de fidejusiune.

S-a declarat nul contractul de fidejusiune nr. 124/18-F din 19 aprilie 2018, încheiat între Iațco Svetlana și BC „Moldindconbank” SA, Cebotari Mihail.

S-a încasat în mod solidar de la Banca Comercială „Moldindconbank” SA și Mihail Cebotari în beneficiul bugetului de stat suma de 1 158,90 (una mie una sută cincizeci și opt lei, 90 bani) cu titlu de taxă de stat de care a fost scutită Svetlana Iațco la depunerea cererii de apel.

La 30 decembrie 2022, Banca Comercială „Moldindconbank” SA a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022 și menținerea hotărârii Judecătoria Criuleni, sediul Central din 30 iunie 2021.

În motivare a invocat că, instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, a dat o apreciere eronată circumstanțelor de fapt și a aplicat eronat prevederile legii materiale.

Decizia instanței de apel este întemeiată pe prevederile art.224 Cod civil, care reglementează instituția nulității actului juridic încheiat de o persoană fără discernământ.

La baza soluției, ca probă instanța a reținut certificatul care confirmă că Iațco Svetlana din 2011 se află la evidența medicului psihiatru cu diagnoza ”schizofrenie”.

Astfel, în vederea demonstrării circumstanțelor cazului, Iațco Svetlana înaintat demers privind dispunerea efectuării expertizei judiciare psihiatrice, care însă a fost respins de instanța de apel în legătură cu inoportunitatea și irelevanța acestuia la examinarea litigiului.

Concluziile instanței de apel asupra lipsei de discernământ a Svetlanei Iațco nu au la baza concluziile unui expert, dar sunt bazate pe anumite certificate medicale, care nu confirmă altceva decât aflarea intimei la evidența la medicul psihiatru începând cu anul 2011 și nicidecum starea în care aceasta se afla în momentul

semnării contractului de fidejusiune.

Recurentul a susținut că, înscrisurile prezentate de intimata Svetlana Iațco constată starea sănătății acesteia în perioade ulterioare semnării contractului și nu puteau fi admise drept probe la constatarea stării în care se afla la data semnării contractului de fidejusiune, 19 aprilie 2018.

Posibilitatea stabilirii discernământului se face prin intermediul unei expertize medico- legală psihiatrică, ceea ce la caz, nu s-a făcut.

Pretențiile băncii față de debitorul Mihail Cebotari și fidejutorul Svetlana Iațco erau și sunt întemeiate pe prevederile contractuale și legale.

Drept temei de declararea recursului a invocat prevederile art. 432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă, care prevede că se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Cu referire la termenul de depunere a recursului.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei 20 octombrie 2022, iar potrivit informației de la fila dosarului 98 Vol.II, instanța a expediat părților decizia motivată la 04 noiembrie 2022.

Respectiv, cererea de recurs declarată la 30 decembrie 2022, este depusă în termen.

La 17 ianuarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimaților recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f.d.117 Vol. II).

Până la data examinării recursului, intimații nu au manifestat opțiunea de a depus referință.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 14 iunie 2023 recursul declarat de Banca Comercială „Moldindconbank” SA, a fost considerat admisibil.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursul declarat de Banca Comercială „Moldindconbank” SA, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor de admisibilitate în vigoare la data depunerii recursului.

Astfel, verificând decizia contestată, motivele recursului și audiind părțile, în

limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, pentru considerentele ce vor succede.

În corespundere cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Examinând decizia contestată, prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul reține următoarele:

Prin acțiunea sa, reclamanta Banca Comercială „Moldindconbank” SA a solicitat încasarea în mod solidar de la Cebotari Mihail și Iațco Svetlana în beneficiul BC „Moldindconbank” S.A. a datoriei derivată din contractul de credit nr.124/18 din 19 aprilie 2018 în sumă totală de 23 506,71 lei și taxa de stat în mărime de 705,20 lei.

Iațco Svetlana, prin acțiunea reconvențională modificată a solicitat declararea nulității contractul de fidejusiune din 19 aprilie 2018 nr. 124/18-F, încheiat între Iațco Svetlana Gheorghe și BC „Moldindconbank” S.A.

Drept temei al acțiunii reconvenționale a invocat prevederile art.229 alin.(1) Cod civil.

Totodată, în cadrul examinării cauzei în fond, Iațco Svetlana, reprezentată de avocatul Crîșmari Natalia a solicitat dispunerea efectuării expertizei psihiatrice a Svetlanei Iațco, în vederea stabilirii stării de discernământ.

Prin încheierea protocolară din 15 februarie 2021 a Judecătorie Criuleni s-a respins demersul privind efectuarea expertizei psihiatrice a Svetlanei Iațco.

Instanța de apel examinând cauza, a reținut că, consimțământul Svetlanei Iațco la semnarea contractul de fidejusiune nr. 124/18-F din 19 aprilie 2018, încheiat între Iațco Svetlana și BC „Moldindconbank” SA, Cebotari Mihail nu întrunește condițiile art. 199 Cod civil, potrivit căruia consimțământul trebuie să provină de la o persoană cu discernământ, adică având facultatea de a pătrunde, de a judeca și a aprecia lucrurile la justa valoare.

Subiectul de drept civil - Iațco Svetlana, pornind de la afecțiunea de care suferă, documentată prin certificat medical din 2011, și anume una din cele mai severe afecțiuni psihiatrice, cu repercusiuni grave pentru bolnav Schizofrenie, nu putea să conștientizeze acțiunile sale, să-și dea seama de urmările lor și să le dorească în cunoștință de cauză.

Astfel, din momentul în care contractul de fidejusiune nr. 124/18-F din 19 aprilie 2018, încheiat între Iațco Svetlana și BC „Moldindconbank” SA, Cebotari Mihail, a fost semnat de către Iațco Svetlana, în lipsa discernământului, motiv din care aceasta nu a putut să conștientizeze acțiunile sale, contractul sus nominalizat este lovit de nulitate relativă, care în temeiul art. 219 Cod civil și va provoca încetarea efectelor contractului de fidejusiune nr. 124/18-F din 19 aprilie 2018.

Contestând cu recurs decizia instanței de apel, recurenta a invocat netemeinicia deciziei instanței de apel motivând că posibilitatea stabilirii discernământului se face prin intermediul unei expertize medico- legală psihiatrică, ceea ce la caz, nu s-a făcut.

Examinând cauza în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază critic constatările instanței de apel și constată că decizia instanței de apel este nemotivată.

Soluția adoptată de instanța de apel nu întrunește condițiile prevăzute de dispozițiile art. 373 din Codul de procedură civilă.

Judecând cauza în ordine de apel, în baza certificatului de dizabilitate Seria/nr. C 3135567701753 din 31 martie 2021, instanța a constatat lipsa de consimțământ al părții contractante Iațco Svetlana, manifestat prin lipsa de discernământ în momentul încheierii actului juridic civil.

În condițiile art. 148 alin. (1) Cod de procedură civilă pentru elucidarea unor aspecte din domeniul științei, artei, tehnicii, meșteșugurilor artisanale și din alte domenii, apărute în proces, care cer cunoștințe speciale, instanța dispune efectuarea unei expertize, la cererea părții sau a unui alt participant la proces, iar în cazurile prevăzute de lege, din oficiu. Actele reviziei ori ale inspecțiilor departamentale, precum și raportul scris al specialistului, nu pot înlocui raportul de expertiză și nici exclude necesitatea efectuării expertizei în aceeași problemă.

Potrivit art.2 al Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar nr. 68 din 14.04.2016 *expertiză judiciară* – este activitate de cercetare științifico-practică, efectuată în cadrul procesului civil, penal sau contravențional (denumit în continuare *proces judiciar*) în scopul aflării adevărului prin efectuarea unor cercetări metodice cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar.

Completul de judecată notează că instanța de apel la adoptarea soluției a apreciat ca relevant certificatul de dizabilitate Seria/nr. C 3135567701753 emis de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă la 31 martie 2021. Gradul de dizabilitate a fost stabilit de la 01 martie 2020 până la 01 martie 2021.

Din conținutul certificatului de dizabilitate rezultă că Iațco Svetlana este încadrată în grad de dizabilitate accentuat.

Însă, pentru stabilirea condițiilor prevăzute de art. 199 Cod civil, era necesară concluzia unui expert din domeniu, care urma a fi efectuată în baza unui raport de expertiză.

La caz, această expertiză nu a fost încuviințată de instanță, iar certificatul de dizabilitate Seria/nr. C 3135567701753 din 31 martie 2020, în nici un sens nu poate fi catalogat ca o concluzie dată printr-un raport de expertiză judiciară.

Completul de judecată menționează că, pentru a conchide lipsa de discernământ în momentul încheierii actului juridic civil, această urmează a fi constatată de un specialist cu cunoștințe de specialitate în domeniu.

Or, concluzia medicală de specialitate devine o proba esențială, menită să elucideze aspectul legat de existența sau lipsa discernământului.

În esență, în lipsa unui raport psihiatric, instanța nu putea da aprecieri cu privire la discernământul reclamantei de a semna contractul de fidejusiune nr. 124/18-F la data de 19 aprilie 2018.

Prin urmare, decizia Curții de Apel Chișinău nu oferă nici un răspuns referitor

la soluționarea litigiului corectă.

Dispoziția art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, stipulează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Astfel, pentru ca o hotărâre judecătorească să fie motivată, în sensul art. 239 din Codul de procedură civilă, este necesar ca instanța să motiveze soluția dată fiecărui capăt de cerere și să răspundă la argumentele părților.

La caz, din conținutul deciziei instanței de apel, nu există nici o apreciere din care să rezulte argumentele pentru care temeiurile de fapt și de drept a apelului au fost calificate ca fondate.

În concluzie, instanța de apel a pronunțat o hotărâre nemotivată, bazată exclusiv pe un certificat, care confirmă o diagnoză stabilită anterior datei semnării contractului.

Analizând motivele apelului, instanța de apel, nu a dat nici o analiză argumentelor invocate în baza art. 148 din Codul de procedură civilă și nu există considerente din care să rezulte care este aprecierea soluției de respingere a demersului de numire a expertizei, context în care instanța de apel a analizat aceste argumente.

În acest sens, se reține că actul judecătoresc nu corespunde tuturor normelor de drept, nu este clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și nu răspunde expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către apelantă.

Deci, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Or, ceea ce este important și asigură motivarea hotărârii judecătorești în accepțiunea normelor procesuale este examinarea pretențiilor deduse instanței investite cu soluționarea cauzei, care trebuie să se prezinte într-o înlănțuire logică a faptelor și regulilor de drept pe baza cărora s-a ajuns la concluzia prezentată în

dispozitiv, numai în această ipoteză partea având convingerea că cererile sale au fost analizate de instanța de judecată și, în același timp, poate verifica concordanța măsurilor dispuse cu situația de fapt și legea aplicabilă raportului juridic litigios.

Prin urmare, lipsa examinării unui motiv goleşte de conținut o garanție a dreptului la un proces echitabil, greșeală de judecată ce poate fi corectată prin retractarea hotărârii și rejudecarea cauzei sub aspectele omise a fi cercetate.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, urmează să țină cont de cele menționate și de a supune aprecierii solicitările din cererea de apel, în raport cu argumentele și probele prezentate de părți.

Astfel, din considerentele menționate Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Banca Comercială "Moldindconbank" Societatea pe Acțiuni, a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Banca Comercială "Moldindconbank" Societatea pe Acțiuni

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” SA împotriva lui Mihail Cebotari și Svetlana Iațco cu privire la încasarea datoriei și cererea reconvențională depusă de Svetlana Iațco împotriva lui Mihail Cebotari și Băncii Comerciale „Moldindconbank” SA cu privire la declararea nulității contractului de fidejusiune, cu trimiterea cauzei pentru rejudecare în ordine de apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Diana Stănilă

Ghenadie Eremciuc

Ion Malanciuc